

DEHB ve Depresyon Arasındaki İlişkide Kişiler Arası Problemlerin Aracılık Etkisi

Aylin Akgyun Bolat

<https://orcid.org/0009-0003-6886-6839> | [✉ aaylinakgun@gmail.com](mailto:aaylinakgun@gmail.com)
Yüksek Lisans Öğrencisi, Maastricht Üniversitesi, Maastricht, Hollanda

Lisa Jonkman

<https://orcid.org/0000-0003-4057-6066> | [✉ l.jonkman@maastrichtuniversity.nl](mailto:l.jonkman@maastrichtuniversity.nl)
Dr., Maastricht Üniversitesi, Maastricht, Hollanda

Öz

Bu çalışma, yetişkinlerde Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) semptomları ile depresyon arasındaki ilişkiyi ve bu ilişki üzerindeki kişiler arası sorunların etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, 147 yetişkin katılımcıdan çevrimiçi anketler aracılığı ve öz-bildirim yoluyla veri toplanmıştır. Katılımcılar, DEHB semptomlarını (hiperaktivite, dürtüsellik ve dikkatsizlik) BAARS-IV ölçeği ile, depresyon semptomlarını ise DASS-21 ölçeğinin depresyon alt ölçeği ile değerlendirmiştir. Kişiler arası ilişki sorunları, IIP-C-IRT ölçeğinin girişken/ihtiyaç duyan ve kolayca sömürülen davranışları ölçen alt ölçekleri kullanılarak ölçülmüştür. Analiz sonuçları, DEHB'nin tüm semptom alanları ile depresyon puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif korelasyonlar olduğunu göstermiştir. Başka bir deyişle, DEHB semptomları arttıkça, depresyon semptomlarının da artma eğiliminde olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, DEHB semptomları ile her iki tür kişiler arası sorun (girişken/ihtiyaç duyan ve kolayca sömürülen davranışlar) arasında da anlamlı pozitif ilişkiler bulunmuştur. Bu durum, DEHB semptomlarına sahip bireylerin kişiler arası ilişkilerde zorluklar yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak, yapılan arabulucu analizler, girişken/ihtiyaç duyan veya kolayca sömürülen davranışların DEHB ile depresyon arasındaki ilişki üzerinde dolaylı etkilerinin anlamlı olmadığını ortaya koymuştur. Yani, bu kişiler arası sorunlar, DEHB ile depresyon arasındaki ilişkiyi önemli ölçüde etkilememektedir. Bu bulgular, DEHB semptomları olan yetişkinler arasında depresyonun yaygın olduğunu ve DEHB ile depresyon arasında güçlü bir pozitif ilişki bulunduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, bu ilişkiyi etkileyebilecek kişiler arası faktörlerin rolünün sınırlı olduğunu göstermektedir. Çalışma, hem DEHB semptomlarının hem de bu bireylerin yaşadığı kişiler arası zorlukların ele alındığı kapsamlı tedavi yaklaşımlarının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, DEHB ve depresyonun birlikte görülme sıklığı (komorbidite) konusunda daha derin bir anlayış sunmakta ve gelecekteki tedavi planlamaları için önemli ipuçları sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Psikoloji, Yetişkin DEHB, Depresyon, Kişilerarası İletişim Problemleri, Aracılık Etkisi.

Etik Beyan	Bu çalışma, 4. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan "DEHB ve Depresyon Arasındaki İlişkide Kişiler Arası Problemlerin Aracılık Etkisi" adlı tebliğin geliştirilmiş hâlidir. Dr. Lisa Jonkman danışmanlığında Ağustos, 2024 tarihinde tamamlanan "Mediating Effect of Interpersonal Problems on the Relationship Between ADHD and Depression" başlıklı yüksek lisans esas alınarak hazırlanmıştır (Yüksek Lisans, Maastricht Üniversitesi, Maastricht, Hollanda, 2024).		
Yazar Katkısı	Araştırmanın Tasarımı (CRediT 1)	Yazar-1 (%70)	Yazar-2 (%30)
	Veri Toplanması (CRediT 1)	Yazar-1 (%80)	Yazar-2 (%0)
	Araştırma-Veri Analizi-Doğrulama (CRediT 3-4-6-11)	Yazar-1 (%60)	Yazar-2 (%0)
	Makalenin Yazımı (CRediT 12-13)	Yazar-1 (%70)	Yazar-2 (%0)
	Tashih ve Geliştirme (CRediT 14)	Yazar-1 (%40)	Yazar-2 (%60)
Türü	Makale		
Geliş Tarihi	05.08.2024		
Kabul Tarihi	05.01.2025		
Yayın Tarihi	15.01.2025		
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dinî Araştırmalar - İlahiyat		
Araştırma Alanı	Psikoloji		
Konu	Kişiler Arası İlişki Problemleri		
Sempozyum	:		
Adı	4. Türkiye Sosyal Bilimler Sempzyumu		
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/586		
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2024		
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği		
Bildiri Oturum Bilgisi	8. Oturum - 28 Ağustos 2024 Wednesday 19:00 - 20:10		
Telif Hakkı	© 2025 Aylin Akgyun Bolat - Lisa Jonkman. Yazarlar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.		
Lisans			
Yayımcı	Oku Okut Yayınları		
Kaynak Gösterimi	Akgyun Bolat, Aylin - Jonkman, Lisa. "DEHB ve Depresyon Arasındaki İlişkide Kişiler Arası Problemlerin Aracılık Etkisi". <i>TSBS Bildiriler Dergisi</i> 4 (2025), 89-105. https://doi.org/10.55709/tsbsdergisi.586		

Mediating Effect of Interpersonal Problems on the Relationship Between ADHD and Depression

Aylin Akgyun Bolat

 <https://orcid.org/0009-0003-6886-6839> | aaylinakgun@gmail.com
Master's Student, Maastricht University, Maastricht, Netherlands

Lisa Jonkman

 <https://orcid.org/0000-0003-4057-6066> | l.jonkman@maastrichtuniversity.nl
Dr., Maastricht University, Maastricht, Netherlands

Abstract

This study aims to examine the relationship between symptoms of Attention Deficit Hyperactivity Disorder (DEHB) and depression in adults, as well as the impact of interpersonal problems on this relationship. Data were collected from 147 adult participants through self-report via online surveys. Participants assessed their DEHB symptoms (hyperactivity, impulsivity, and inattention) using the BAARS-IV scale, while depression symptoms were evaluated using the depression subscale of the DASS-21 scale. Interpersonal relationship problems were measured using the assertive/needy and easily exploited subscales of the IIP-C-IRT scale. The analysis results showed statistically significant and positive correlations between all areas of DEHB symptoms and depression scores. In other words, as DEHB symptoms increased, depression symptoms also tended to increase. Additionally, significant positive relationships were found between DEHB symptoms and both types of interpersonal problems (assertive/needy and easily exploited behaviors). This suggests that individuals with DEHB symptoms are more likely to experience difficulties in interpersonal relationships. However, mediation analyses revealed that assertive/needy or easily exploited behaviors did not have significant indirect effects on the relationship between DEHB and depression. That is, these interpersonal problems do not significantly influence the relationship between DEHB and depression. These findings highlight that depression is common among adults with DEHB symptoms and that there is a strong positive relationship between DEHB and depression. Moreover, they suggest that the role of interpersonal factors in this relationship is limited. The study underscores the necessity of comprehensive treatment approaches that address both DEHB symptoms and the interpersonal difficulties experienced by these individuals. These results provide a deeper understanding of the comorbidity between DEHB and depression and offer important insights for future treatment planning.

Keywords

Psychology, Adult ADHD, Depression, Interpersonal Relationship Problems, Mediating Effect.

Ethical Statement	This article is the revised and developed version of the unpublished conference presentation entitled “Mediating Effect of Interpersonal Problems on the Relationship Between ADHD and Depression” at the 4th Turkish Symposium of Social Science. This study is extracted from my master thesis entitled “Mediating Effect of Interpersonal Problems on the Relationship Between ADHD and Depression”, supervised by Dr. Lisa Jonkman (Master’s Thesis, Maastricht University, Maastricht, The Netherlands, 2024).		
Author Contributions	Conceptualization (CRediT 1)	Author-1 (%70)	Author-2 (%30)
	Conceptualization (CRediT 1)	Author-1 (%80)	Author-2 (%0)
	Investigation-Analysis-Validation (CRediT 3-4-6-11)	Author-1 (%60)	Author-2 (%0)
	Writing (CRediT 12-13)	Author-1 (%70)	Author-2 (%0)
	Writing – Review – Editing (CRediT 14)	Author-1 (%40)	Author-2 (%60)
Type	Article		
Received	2024-08-05		
Accepted	2025-01-05		
Published	2025-01-15		
Category	Art & Humanities, Religion & Theology		
Research Area	Psychology		
Subject	Interpersonal Relationship Problems		
Conference	:		
Title	4th Turkish Symposium of Social Sciences		
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/586		
Location & Date	Online - August 26-31, 2024		
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association		
Proceeding Session	Session 8 - August 28, 2024, Wednesday 19:00 - 20:10		
Copyright	© 2025 Aylin Akgyun Bolat - Lisa Jonkman. The authors retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.		
License			
Publisher	Oku Okut Press		
Citation	Akgyun Bolat, Aylin - Jonkman, Lisa. “Mediating Effect of Interpersonal Problems on the Relationship Between ADHD and Depression”. <i>TSBS Proceedings Journal</i> 4 (2025), 89-105. https://doi.org/10.55709/tsbsdergisi.586		

Giriş

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) tanılarının yaygınlığı hem çocuklar hem de yetişkinler arasında her yıl istikrarlı bir şekilde artmaktadır (McKechnie ve ark., 2023; Abdelnour ve ark., 2022). DEHB, tüm yaş gruplarında içselleştirme ve dışsallaştırma şeklinde görülen psikiyatrik bozukluklarla sıklıkla birlikte bulunur (Sobanski, 2006; Leaberry ve ark., 2020). Ashraf ve ark. (2023) çalışmasına göre, DEHB tanısı konan bireylerin %44'ünde en az bir ek tanı bulunmaktadır ve yetişkinlerde en yaygın ek tanı %56 oranında görülen depresyondur (Riglin ve ark., 2021; Ashraf ve ark., 2023). Depresyon, bireyin günlük yaşamını derinden etkileyen, önemli bir ruh sağlığı sorunu olup çeşitli sosyal problemlere yol açar. Bu nedenle, DEHB ve depresyon arasındaki ilişkiye katkıda bulunan olası faktörlerin araştırılması büyük önem taşımaktadır. Yetişkinlerde DEHB ile depresyonun birlikte görülme sıklığı iyi bilinse de bu durumun altında yatan sebepler hâlâ net değildir (Powell ve ark., 2020). Bu ilişkiyi belirleyen mekanizmaların veya faktörlerin anlaşılması, DEHB semptomlarına sahip bireylerde kişiler arası ilişkileri iyileştirmek ve eşzamanlı olarak görülen depresyon semptomlarını etkili bir şekilde yönetmek için kritik öneme sahiptir.

Yetişkinlerde DEHB'nin depresyon gelişimine katkıda bulunan olası faktörlerden biri, kişiler arası ilişki sorunlarının varlığı olabilir. Çeşitli çalışmalar, DEHB semptomları olan bireylerin, DEHB semptomları olmayanlara kıyasla çeşitli alanlarda daha fazla ilişki bozukluğu yaşadığını göstermektedir (Powell ve ark., 2021; Murphy - Barkley, 1996; Canu - Carlson, 2003; Huynh-Hohnbaum - Benowitz, 2023). Bu bireyler, eğitim ve iş ortamlarında da zorluklarla karşılaşmakta, bu da iş arkadaşları ve akranları ile ilişkilerini olumsuz etkilemektedir (Kathju, 2021; Kuriyan ve ark., 2013; Fuermaier ve ark., 2021; Harpin, 2005). Harpin (2005), DEHB semptomları olan bireylerin, yaşamları boyunca akademik, sosyal ve mesleki alanlarda zorluklar yaşadığını, bu zorlukların bilişsel ve sosyal etkileşimlerini etkilediğini vurgular. Yetişkin DEHB'li bireyler, aile ve sosyal yaşamlarında ve sevdikleriyle olan ilişkilerinde sıklıkla memnuniyetsizlik bildirirler (Biederman ve ark., 2006). Araştırmalar, bir partnerin DEHB-Kombine Tipi olduğu heteroseksüel çiftlerin daha fazla olumsuz davranış sergilediğini, çatışma çözme zorlukları yaşadığını ve ilişki memnuniyetinin daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır (Canu ve ark., 2014).

Kişilikle ilgili belirli kişiler arası problem davranışları, ilişkilerdeki zorluklara önemli ölçüde katkıda bulunur. Bu davranışları etkili bir şekilde kategorize etmek ve ayırt etmek için Horowitz ve meslektaşları, Kişiler Arası Problemler Envanteri'ni geliştirmiştir (IIP: Horowitz, Rosenberg, Baer, Ureño, - Villaseñor, 1983). Bu envanter, kişiler arası teorinin iki temel boyutunun (dominantlık ve aidiyet) keşiminden ortaya çıkan sekiz alt kategori tanımlamıştır: Baskın, Müdahaleci, Soğuk, Sosyal Olarak Kaçınan, Kendini İfade Edemeyen, Kindar, İstismar Edilebilir ve Aşırı Koruyucu. Sodano ve Tracey tarafından 2011 yılında revize edilen versiyonda (IIP-C-IRT) bu kategoriler; Baskın/Kontrolcü, Kindar/Bencil, Soğuk/Uzak, Sosyal Olarak Çekingen, Kendini İfade Edemeyen, Kolay İstismar Edilebilir, Özverili ve Müdahaleci/Muhtaç olarak yeniden tanımlanmıştır.

Sodano ve ark. (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, DEHB'li ve DEHB'siz genç yetişkinlerin kişiler arası ilişki sorunları yukarıda bahsedilen Kişiler Arası Problemler Envanteri kullanılarak karşılaştırılmıştır. Çalışma, DEHB semptomlarını ve kişiler arası ilişki sorunlarını değerlendirmek için öz-bildirim yöntemlerini kullanan 50 katılımcıyı içermektedir. Altı veya daha az semptomu olan, geçmişte DEHB ile ilgili herhangi bir rapor veya ilaç kullanımı bulunmayan katılımcılar DEHB'siz olarak sınıflandırılmıştır. Altı veya daha fazla semptomu olan, mevcut psikososyal bozuklukları ve hem kendi hem de diğer kaynaklar tarafından bildirilen çocukluk DEHB semptomları geçmişi olanlar ise DEHB'li olarak sınıflandırılmıştır. Sonuçlar, DEHB'siz olanlara kıyasla, DEHB'li bireylerde tüm alt gruplarda (Dost Canlısı-Baskın, Dost Canlısı-İtaatkar, Düşmanca-Baskın ve Düşmanca-İtaatkar) anlamlı derecede daha yüksek kişiler arası ilişki sorunları olduğunu, ancak bu sorunların özellikle Dost Canlısı-Baskın ve Dost Canlısı-İtaatkar alt gruplarında daha belirgin olduğunu göstermiştir.

393 üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışma, kişilik özellikleri ve kişiler arası problem davranışları arasında önemli ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmacılar, kişiler arası problem davranışları ve kişilik özelliklerinin geniş bir spektrumunu hem öz-bildirim hem de akran-bildirim yöntemleriyle inceleyerek, öz algı ile akran algısı arasındaki farklılıkları araştırmışlardır. Bu çalışmada öne çıkan bir bulgu, müdahaleci/muhtaç ve kolay istismar edilebilir olma gibi kişiler arası problem davranışlarının histrionik ve şizoid kişilik özellikleriyle ilişkili olduğudur. Bu sonuçlar, belirli kişilik özelliklerinin kişiler arası ilişkilerdeki zorluklara katkıda bulunabileceğini göstermektedir (Clifton ve ark., 2005).

Ayrıca, depresyon ve kişiler arası ilişkiler arasında güçlü bir bağ olduğu da araştırmalar tarafından belirtilmiştir. Marrett ve Barber'ın (2007) 141 major depresyon hastasıyla gerçekleştirdiği çalışmada, depresyon düzeyleri ve kişiler arası problemler, Horowitz ve ark. (2000) bulgularıyla karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, major depresyonu olan katılımcılar arasında anlamlı derecede daha yüksek genel kişiler arası problem puanları olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde, klinik olmayan örneklerde yapılan çalışmalarda da kişiler arası problemler ve depresyon arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Örneğin, Sun ve ark. (2010), 1,498 Çinli üniversite öğrencisi arasında kişiler arası problem (IIP-32) puanları ile depresyon semptomları arasında, en güçlü ilişkinin IIP-32'nin kolay istismar edilebilir alt ölçeği ile depresyon arasında olduğunu bulmuşlardır. Sun ve ark. (2022) tarafından yapılan başka bir çalışmada, 6,947 üniversite öğrencisi arasında kişiler arası problemler (Çin versiyonu Kişiler Arası İlişkiler Kapsamlı Ölçeği ile ölçülmüştür) ve depresyon düzeyleri (Hasta Sağlığı Anketi-9 ile ölçülmüştür) arasındaki ilişki incelenmiş ve kişiler arası problemler ile majör depresif bozukluk riski arasında anlamlı bir pozitif ilişki bulunmuştur.

Bu literatüre dayanarak, DEHB'li bireylerde yaygın olan kişiler arası problem davranışlarının, sosyal etkileşimlerini ve ilişkilerini olumsuz etkileyerek sosyal ve duygusal iyi oluşlarını karmaşıktırdığı anlaşılmaktadır. Bu sosyal problemler, depresyon veya depresif ruh hâlinin gelişimine katkıda bulunabilir. Sosyal problemler ve depresyon arasındaki ilişkiye odaklanan çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, mevcut araştırmalar arkadaş eksikliği ile depresyon semptomlarının ortaya çıkışı arasında anlamlı bir

ilişki bulmuştur (Roy ve ark., 2015; Humphreys ve ark., 2013; Powell ve ark., 2020).

DEHB semptomları ile eşzamanlı depresyon veya depresif semptomlar arasındaki ilişki ve bu ilişkiye katkıda bulunan kişiler arası problem davranışlarının etkisi konusunda literatürde önemli bir boşluk bulunmaktadır. Bu çalışma, DEHB’de yüksek depresyon eş tanısının, kişiler arası sorunlara yol açan kişiler arası problem davranışları tarafından aracılık edilip edilmediğini araştırarak bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Yüksek veya klinik DEHB semptomlarına sahip bireyler üzerine odaklanan önceki çalışmalardan farklı olarak, bu anket çalışması, genel popülasyondaki 18-45 yaş arası genç yetişkinlerde DEHB semptomları, kişiler arası problemler ve depresyon semptomlarını ölçmektedir. Bu yaklaşım, genel popülasyon içindeki bireysel farklılıkların incelenmesine olanak tanır.

İlk hipotez, daha yüksek DEHB semptomları bildiren genç yetişkinlerin, daha yüksek depresyon semptomları da bildireceğini öne sürmektedir. İkinci hipotez, genç yetişkinlerde artan DEHB semptomlarının, artan kişiler arası problem davranışlarıyla ilişkilendirileceğini öne sürmektedir. Üçüncü hipotez, daha yüksek düzeydeki kişiler arası problem davranışlarının, daha fazla depresif semptomlarla bağlantılı olacağını öne sürmektedir. Son olarak, dördüncü hipotez, kişiler arası problem davranışlarının depresif semptomlar ile DEHB semptomları arasındaki ilişkiyi aracılık edeceğini önermektedir. Bu çalışma, genel popülasyondaki DEHB semptomları spektrumunu genişleterek, bu semptomların depresif semptomlar ve 18-45 yaş arası yetişkinler arasındaki kişiler arası ilişkilerle nasıl ilişkili olduğunu vurgulamaktadır.

1. Yöntem

1.1. Katılımcılar

Çalışma, yaşları 18-40 arasında olan 317 katılımcı ile başladı. Dikkat kontrolü ve mükerer yanıtların elenmesinden sonra, nihai örneklem 147 geçerli yanıtta oluştu. Güç analizi, çalışmanın geçerliliği için 120 katılımcının yeterli olduğunu gösterdi. Katılımcılar, topluluk merkezleri, eğitim kurumları, çevrimiçi platformlar ve Maastricht Üniversitesi’nin SONA sistemi aracılığıyla seçildi. Araştırma için etik onay, Maastricht Üniversitesi Psikoloji ve Nörobilim Etik İnceleme Kurulu’ndan (ERCPN-250_41_03_2022_A2) alındı.

1.2. Prosedür

Katılımcılar çalışmanın amacı hakkında bilgilendirildi ve çevrimiçi Qualtrics anketi aracılığıyla bilgilendirilmiş onam verdi. Yaş, cinsiyet, eğitim gibi demografik veriler ve mevcut ruh sağlığı durumları toplandı. Ancak, yeterli varyasyon olmadığından bu faktörler analizde dikkate alınmadı. Anket, Barkley Yetişkin DEHB Derecelendirme Ölçeği-IV (BAARS-IV), DASS-21’in Depresyon alt ölçeği ve IIP-C-IRT’nin Müdahaleci/İhtiyaç Duyan ve Kolayca İstismar Edilen alt ölçeklerini içeren üç temel anketten oluşuyordu. Verilerin geçerliliğini sağlamak için ankete dört dikkat kontrol sorusu eklendi ve bu kontrolleri geçemeyen katılımcılar analizden çıkarıldı.

1.3. Ölçüm Araçları

Barkley Yetişkin DEHB Derecelendirme Ölçeği-IV (BAARS-IV)

DSM-IV kriterlerine dayanan BAARS-IV, DEHB belirtilerini (dikkat eksikliği, hiperaktivite, dürtüsellik) ve Yavaş Bilişsel Tempo'yu ölçen 27 maddeden oluşur. Bu çalışmada sadece 18 DEHB maddesi kullanıldı ve yanıtlar 4 puanlık bir ölçekle (1: Asla - 4: Çok sık) değerlendirildi. Ölçeğin iç tutarlılığı yüksektir (Dikkat Eksikliği için $\alpha = .90$, Hiperaktivite için $\alpha = .78$, Dürtüsellik için $\alpha = .81$, Toplam Puan için $\alpha = .91$).

Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçekleri (DASS-21)

DASS-21, depresyon, anksiyete ve stresi ölçen 21 maddelik bir öz bildirim aracıdır. Bu çalışmada sadece 7 maddelik Depresyon alt ölçeği kullanıldı ve katılımcılar belirtilerin sıklığını 4 puanlık bir ölçekle (0: Hiç - 3: Çok sık) değerlendirdi. Ölçeğin güvenilirliği yüksektir (Depresyon için $\alpha = .88$).

Kişiler Arası Sorunlar Envanteri-Dairesel-Madde Tepki Teorisi (IIP-C-IRT)

32 maddelik IIP-C-IRT, sekiz farklı kişiler arası sorun davranışını 5 puanlık bir ölçekle (0: Hiç - 4: Aşırı) ölçer. Bu çalışmada, Müdahaleci/İhtiyaç Duyan ve Kolayca İstismar Edilen alt ölçeklerine odaklanıldı. Bu alt ölçeklerin iç tutarlılığı $\alpha = .63$ ile $\alpha = .81$ arasında değişmektedir.

1.4. İstatistiksel Analizler

Çalışmada, DEHB belirtileri, depresyon ve kişiler arası sorun davranışları (Müdahaleci/İhtiyaç Duyan ve Kolayca İstismar Edilen) arasındaki ilişkileri araştırmak için korelasyon, çoklu regresyon ve aracılık analizleri kullanıldı. Pearson korelasyonları, DEHB belirtileri ile depresyon ve kişiler arası sorunlar arasındaki ilişkileri değerlendirdi. Çoklu regresyonlar, DEHB belirtilerinin ve kişiler arası sorunların depresyon üzerindeki etkisini test etti. Aracılık analizleri, kişiler arası sorunların DEHB belirtileri ile depresyon arasındaki ilişkiyi aracılık edip etmediğini incelemek için Process Macro Model 4 kullanılarak SPSS ile yapıldı. Tüm analizler SPSS Sürüm 29.0.2.0 kullanılarak gerçekleştirildi.

2. Sonuçlar

2.1. Veri İşleme ve Veri Temizleme

Qualtrics platformunda hazırlanan ve iki versiyonu (Halka Açık ve Sona) bulunan bir anket, Sona aracılığıyla Maastricht Üniversitesi Nörobilim ve Psikoloji Fakültesi'nden 58 öğrenci tarafından tamamlandı. Halka Açık versiyonu ise farklı ülkelerden, çeşitli yaş ve eğitim geçmişine sahip toplam 261 katılımcı tarafından tamamlandı. Analiz öncesinde, anketlere yerleştirilen dikkat kontrol sorularına (Ek F) verilen yanıtlar değerlendirildi. Bu soruların tamamını doğru cevaplamayan katılımcılar veri setinden çıkarıldı. Sonuç olarak, Halka Açık versiyonundan 184 geçerli yanıt ve Sona versiyonundan 51 geçerli yanıt dâhil edildi. Ayrıca, tüm anketleri tam olarak tamamlamayan katılımcıların yanıtları da veri setinden çıkarıldı. Bu adımda 79 katılımcının yanıtları dışarıda bırakıldı. Ayrıca, anketi birden fazla kez tamamlayan (muhtemelen bir hata nedeniyle) katılımcıların yanıtları da çıkarıldı. Nihayetinde, 147 katılımcının verileri geçerli kabul edilerek analiz için hazırlandı.

2.2. Demografik Bilgiler

Geçerli yanıt veren katılımcılar arasında cinsiyet dağılımı şu şekildedir: %23.1 erkek (n = 34), %74.8 kadın (n = 110) ve %0.7 diğer (n = 1) olarak tanımlanmıştır. Örneklem küçük bir kısmı, %1.4 (n = 2), cinsiyetini açıklamama tercihini kullanmıştır. Eğitim geçmişi de toplanmış olup, katılımcıların çoğunluğunun lise diplomasına sahip olduğu görülmüştür, bu grup %51.7 (n = 76) oranında olup, bunu %35.4 (n = 52) ile lisans diploması, %12.2 (n = 18) ile yüksek lisans diploması ve %0.7 (n = 1) ile doktora ya da üstü dereceler izlemektedir. Ayrıca, katılımcılara herhangi bir bozukluğun varlığı sorulmuş ve %25.2'si (n = 37) bir bozukluğu olduğunu, %74.8'i (n = 110) ise bir bozukluğu olmadığını bildirmiştir. (Demografik özelliklerin ayrıntılı özetleri için Tablo 1'e bakınız).

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Değişkenler	N	Min-Max	Ort.	SD	%
Cinsiyet					
Erkek	34				23.1
Kadın	110				74.8
Diğer	1				0.7
Söylememeyi tercih eden	2				1.4
Yaş		18-40	22.9	3.9	
Education Level					
Lise	76				51.7
Lisans	52				35.4
Yüksek Lisans	18				12.2
Doktora veya daha yüksek	1				0.7
Psikopatoloji Varlığı					
Evet	37				25.2
Hayır	110				74.8

2.3. Tanımlayıcı İstatistikler

Bu çalışmada sunulan tanımlayıcı istatistikler, araştırma ölçümlerinin özetlerini içermektedir. Farklı anketler veya anket alt ölçeklerindeki örneklem ortalama puanları (SS ve min-max puan aralığı ile birlikte) Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Mevcut çalışmadaki ölçekler için tanımlayıcı istatistikler

Scale	N	Min-Max	Mean	SD
Barkley Yetişkin DEHB Değerlendirme Ölçeği-IV	147	29-102	55.79	14.04
Barkley Yetişkin DEHB Değerlendirme Ölçeği-IV - IA	147	10-36	19.09	5.24
Barkley Yetişkin DEHB Değerlendirme Ölçeği-IV - HA	147	5-19	9.79	3.00
Barkley Yetişkin DEHB Değerlendirme Ölçeği-IV - IM	147	4-16	7.67	2.68
Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçekleri - D	147	0-20	6.48	4.99
Kişiler Arası Sorunlar Envanteri-Dairesel-Öge Yanıt Teorisi	147	0-26	12.70	5.57
Kişiler Arası Sorunlar Envanteri-Dairesel-Öge Yanıt Teorisi - EE	147	0-14	6.92	3.58
Kişiler Arası Sorunlar Envanteri-Dairesel-Öge Yanıt Teorisi - IN	147	0-13	5.73	3.25

Not. IA = dikkatsizlik; HA = hiperaktivite; IM = dürtüsellik; D = depresyon; EE = kolay istismar edilen; IN = müdahaleci/muhtaç

2.4. Korelasyon Analizleri

Ana analizlere başlamadan önce, araştırılan tüm değişkenler arasındaki potansiyel ilişkileri keşfetmek için iki değişkenli Pearson korelasyonları hesaplandı (Tablo 3'e bakınız). Sonuçlar, tüm DEHB semptom kategorileri ile iki tür kişiler arası problem davranışı ve depresyon puanları arasında anlamlı pozitif korelasyonlar ortaya koymuştur (hepsi $p < .001$ düzeyinde). Kişiler arası problem davranışı ile depresyon arasındaki korelasyonlar daha zayıf olup, sadece Kolayca Kandırılma alt grubundaki kişiler arası problemler ile depresyon arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p < .05$) ancak zayıf bir pozitif korelasyon bulunmuştur. Girişken/İhtiyaçlı alt grubu ile depresyon arasındaki ilişki ise istatistiksel anlamlılık göstermemiştir.

Tablo 3. Çalışmadaki tüm değişkenler arasındaki korelasyon analizleri

N=147		1	2	3	4	5	6
1- IIP_EE	Pearson Correlation	1	.32**	.18*	.30**	.27**	.32**
2- IIP_IN	Pearson Correlation	.32**	1	.13	.53**	.39**	.36**
3- DASS21_D	Pearson Correlation	.18*	.13	1	.28**	.34**	.45**
4- DEHB_IM	Pearson Correlation	.30**	.53**	.25**	1	.56**	.56**
5- DEHB_HA	Pearson Correlation	.27**	.39**	.34**	.56**	1	.61**
6- DEHB_IA	Pearson Correlation	.32**	.36**	.45**	.56**	.61	1

Not. IIP_EE = Kişiler Arası Sorunlar Envanteri-Dairesel-Öge Yanıt Teorisi – EE – kolay istismar edilen; IIP_IN = Kişiler Arası Sorunlar Envanteri-Dairesel-Öge Yanıt Teorisi – IN – müdahaleci/muhtaç; DASS21_D = Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçekleri - Depresyon; DEHB_IM = dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu – dürtüsellik; DEHB_HA; dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu – hiperaktivite; DEHB_IA = dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu – dikkatsizlik

** Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

* Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

2.5. Regresyon Analizleri DEHB Semptomları ve Depresyon

Her DEHB semptomunun (dikkatsizlik, aşırı hareketlilik ve dürtüsellik) depresyon üzerindeki katkısını değerlendirmek için çoklu regresyon analizleri gerçekleştirildi. Model, depresyondaki varyansın %19.7'sini açıklamış olup, dikkatsizlik önemli bir yordayıcı olarak öne çıkmıştır ($p < .001$). Diğer yandan, aşırı hareketlilik ve dürtüsellik depresyonu anlamlı olarak yordamamıştır (Tablo 4).

Table 4. DEHB ve depresyon belirtileri için regresyon analizleri

DEHB	B	95% LL	CI for B UL	SE B	β	t	R^2	ΔR^2	F	Sig.
Model							.21	.19	12.93	$p < 0.01$
Sabit	-2.35	-5.30	.59	1.49		-1.57				
DEHB_IN	.36*	.17	.55	.09	.38*	3.82				< 0.01
DEHB_HA	.18	-.14	.50	.16	.11	1.10				.27
DEHB_IM	.016	-.33	.33	.17	.00	.092				.92

Not. Model = SPSS İstatistiklerinde “Enter” yöntemi; B = standartlaştırılmamış regresyon katsayısı; CI = güven aralığı; LL = alt sınır; UL = üst sınır; SE B = katsayının standart

hatası; B = standartlaştırılmış katsayı; R^2 = belirleme katsayısı; ΔR^2 = düzeltilmiş R^2 .
 ** $p < 0,01$

Kişiler Arası Sorunlar ve Depresyon

Benzer bir regresyon analizi, kişiler arası problem davranışları ile depresyon arasındaki ilişkiyi araştırmak için gerçekleştirildi. Genel model anlamlı çıkmamış olup ($F = 3.06, p = .05$), kişiler arası problem davranışlarının alt kategorilerinin depresyonu anlamlı olarak yordamadığını göstermektedir (Tablo 5).

Tablo 5. Kişiler arası problem davranışları alt türleri ve depresyon için regresyon analizleri model özeti

IIP	B	95% LL	CI for B UL	SE B	β	t	R^2	ΔR^2	F	Sig.
Model							.041	.027	3.06	.05
Sabit	4.217	2.210	6.225	1.016		4.152				< 0.01
IIP_IN	.118	-.144	.380	.132	.077	.893				.37
IIP_EN	.228	-.010	.465	.120	.163	1.894				.06

Not. Model = SPSS İstatistiklerinde “Enter” yöntemi; B = standartlaştırılmamış regresyon katsayısı; CI = güven aralığı; LL = alt sınır; UL= üst sınır; SE B = katsayının standart hatası; B = standartlaştırılmış katsayı; R^2 = belirleme katsayısı; ΔR^2 = düzeltilmiş R^2 .
 $p > 0.05$

2.6. Aracılık Analizleri

Aracılık analizleri, DEHB dikkatsizlik semptomları ile depresyon arasındaki ilişkinin, “Girişken/İhtiyaçlı” veya “Kolayca Kandırılma” kişiler arası problem davranışları tarafından aracı rolü oynayıp oynamadığını araştırmak amacıyla gerçekleştirildi.

Dikkatsizlik ve Girişken/İhtiyaçlı Davranışlar

Aracılık modeli (Şekil 1), dikkatsizlik semptomlarının girişken/ihtiyaçlı davranışlar ile anlamlı bir ilişki gösterdiğini ortaya koydu ($b = .22, p < 0.001$), ancak bu davranışlar, dikkatsizlik ile depresyon arasındaki ilişkiye anlamlı bir aracı rol oynamadı.

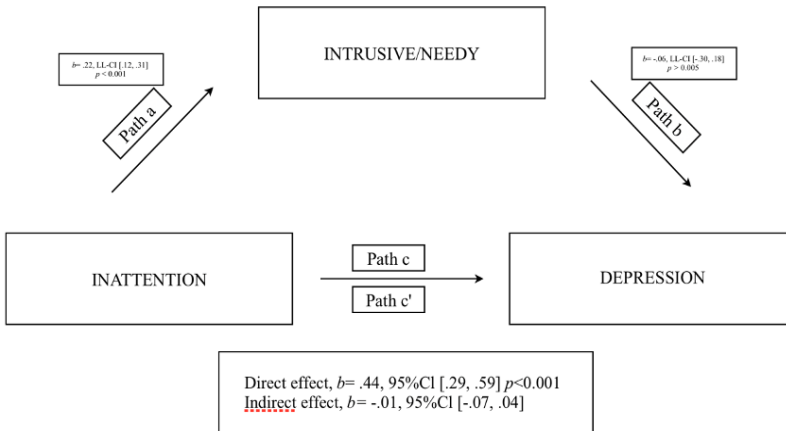

Fig. 1

Dikkatsizlik ve Kolayca Kandırılma Davranışları

Benzer şekilde, dikkatsizlik semptomlarının kolayca kandırılma ile anlamlı bir ilişki gösterdiği ($b = .21, p < 0.001$) tespit edildi, ancak bu ilişki de depresyonla ilişkiyi anlamlı bir şekilde aracılık etmedi (Şekil 2).

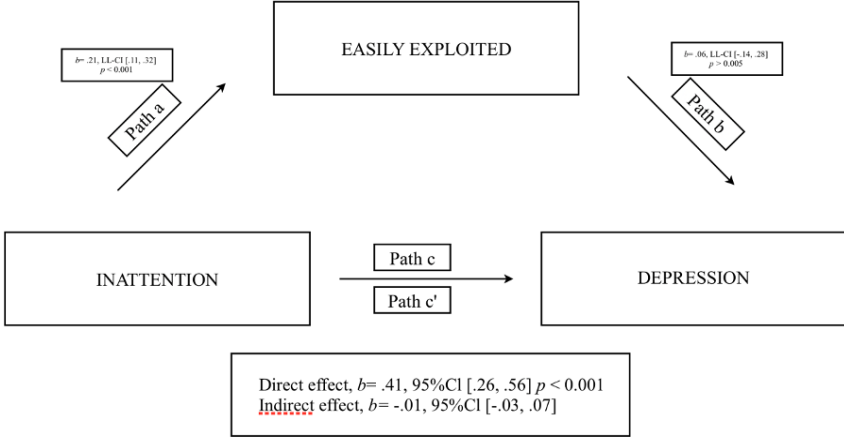

Fig. 2

3. Tartışma

Bu çalışmanın amacı, genç yetişkinlerde DEHB belirtileri ile depresyon belirtileri arasındaki ilişkiyi incelemek ve iki tür kişiler arası problem davranışının-kolayca sömürülen ve müdahaleci/istekli davranışlar-DEHB ile depresyon arasındaki ilişkideki rolünü test etmektir. Bulgularımız, özellikle dikkat eksikliği olmak üzere DEHB belirtileri ile depresyon belirtileri arasında güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koyarak mevcut literatürü desteklemiştir. Ayrıca, DEHB belirtileri gösteren bireylerin daha yüksek düzeyde kişiler arası problem davranışları sergilediğini ve bu davranışların depresyon belirtilerinin gelişimini etkilediğini göstererek literatürdeki bir boşluğu doldurmuştur.

Hipotez 1, yetişkinlerde DEHB belirtileri ile depresyon arasında pozitif bir ilişki olduğunu öne sürdü ve bu sonuçlar desteklendi. DEHB belirtileri arttıkça, depresyon skorlarının da yükseldiği gözlemlendi. DEHB eğilimleri gösteren yetişkinler, dikkat eksikliği ve dürtüsellik nedeniyle akademik zorluklar, günlük yaşam sorunları ve düşük özsaygı gibi problemler yaşadıklarından depresyon duygularının arttığı bilinmektedir (Nyirahabimana ve ark., 2022). Ayrıca, dikkat eksikliği türündeki DEHB'nin, çocuklar ve yetişkinlerde depresyon gibi içselleştirme sorunlarıyla güçlü bir şekilde ilişkilendirildiği belirtilmiştir (Sevincok ve ark., 2019; Jacob ve ark., 2014). Jacob ve arkadaşlarının 2014 yılında gerçekleştirdiği çalışmada, 910 yetişkinin DEHB belirtileri değerlendirildikten sonra içselleştirme ve dışsallaştırma davranışları incelenmiştir. Sonuçlar, dikkat eksikliği olan yetişkinlerin içselleştirme problemlerine daha yatkın olduğunu göstermiştir.

Hipotez 2, DEHB belirtileri ile kişiler arası problem davranışları (sadece kolayca sömürülen ve müdahaleci/istekli davranışlar test edilmiştir) arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur ve bu bulgular mevcut literatürle uyumludur. Korelasyon analizleri, DEHB türleri ile kolayca sömürülen problem davranışları arasındaki korelasyon katsayılarının benzer olduğunu, ancak müdahaleci/istekli davranışların daha fazla varyasyon gösterdiğini ortaya koymuştur. Solano ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında, Friendly-Dominant ve Friendly-Submissive kişiler arası problem davranışları (bizim çalışmamızda müdahaleci/istekli ve kolayca sömürülen olarak test edilmiştir) ile DEHB arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Friendly-Dominant davranışların DEHB’li bireylerde daha yaygın olduğu, Friendly-Submissive davranışların ise daha az yaygın olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar, bizim bulgularımızla tutarlıdır. DEHB’li bireylerin, dikkat eksikliği ve dürtüsellik nedeniyle sosyal ortamlarda daha müdahaleci/istekli davranışlar sergileyebileceği öne sürülebilir.

Hipotez 3, kolayca sömürülen kişiler arası problem davranışları ile depresyon belirtileri arasında bir ilişki olduğunu öngörmüştür. Korelasyon analizleri bu ilişkiyi desteklemiş, ancak regresyon ve aracılık analizleri bu bulguları doğrulamamıştır. Kim ve Kim (2021) çalışmasında, kişiler arası problem davranışları ile depresyon arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur, bu bizim sonuçlarımızla çelişmektedir. Bu farkların çeşitli nedenleri olabilir. Örneğin, örneklem farklılıkları ve kullanılan ölçüm araçlarındaki farklılıklar (biz DASS-21 kullanırken, Kim ve Kim CES-D kullanmıştır) sonuçları etkileyebilir. Ayrıca, COVID-19 pandemisi gibi tarihsel koşullar da bu farklılıklara katkıda bulunabilir.

Hipotez 4, kişiler arası problem davranışlarının DEHB ve depresyon belirtileri arasındaki ilişkide aracılık rolü oynayabileceğini öne sürdü. Ancak, sonuçlar kişiler arası problem davranışlarının DEHB eğilimleri ile depresyon skorları arasındaki ilişkide aracılık etkisi göstermediğini ortaya koydu. Bu, DEHB belirtileri, özellikle dikkat eksikliği, kişisel problemler veya kişiler arası ilişkilerden bağımsız olarak doğrudan depresyon riskini artırabilir. Kim ve Kim (2021) çalışmasında, kişiler arası problem davranışlarının DEHB ve depresyon arasındaki ilişkiyi tam olarak aracılık ettiği bulunmuştur. Bu farklılığın nedeni, kullanılan değerlendirme araçlarındaki farklılıklar ve diğer metodolojik faktörler olabilir.

Sınırlamalar ve Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler

Bu çalışmanın sınırlamaları arasında nispeten küçük bir örneklem büyüklüğü (n=147) bulunmaktadır. Ayrıca, cinsiyet faktörünün analizlere dâhil edilmemesi ve etnik farklılıkların göz önünde bulundurulmaması bulguların genelleştirilebilirliğini sınırlandırmaktadır. Gelecek araştırmalar daha büyük ve çeşitli örneklem kullanmalı, bu demografik farklılıkları dikkate almalıdır. Ayrıca, kişisel problem davranışlarının tamamının değerlendirilmesi ve daha objektif yöntemlerin kullanılması, kişiler arası ilişki sorunlarının daha doğru bir şekilde değerlendirilmesine olanak sağlayabilir. Klinik ve klinik olmayan gruplar arasındaki kişiler arası problem davranışları karşılaştırılmalı ve DEHB klinik grupları ile depresyon arasındaki ilişki araştırılmalıdır.

Kaynakça | References

- Abdelnour, Elie vd. "ADHD Diagnostic Trends: Increased Recognition or Overdiagnosis?" *Missouri Medicine* 119/5 (2022), 467-473.
- Ahmed, Oli vd. "The psychometric properties of the Depression Anxiety Stress Scale-21 (DASS-21) Bangla version". *Acta Psychologica* 223 (01 Mart 2022), 103509.
- Akyunus, Miray - Gencoz, Tulin. "Kişilerarası Problemler Envanteri Döngüsel Ölçekleri kısa formu psikometrik özellikleri: Güvenirlik ve geçerlik çalışması". *Dusunen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 36-48.
- Ashraf, Afiz vd. "Service Evaluation of Treatment Response in Adult ADHD Patients With Psychiatric Comorbidities". *BJPsych Open* 9/S1 (Temmuz 2023), S132-S132.
- Babinski, Dara E. - Waschbusch, Daniel A. "The Interpersonal Difficulties of Women with ADHD". *The ADHD Report* 24/7 (Kasım 2016), 1-8.
- Bailey, Cassandra vd. "Psychometric evaluation of the Inventory of Interpersonal Problems 32". *Bulletin of the Menninger Clinic* 82/2 (Haziran 2018), 93-113.
- Barkham, Michael vd. "The IIP-32: A Short Version of the Inventory of Interpersonal Problems". *British Journal of Clinical Psychology* 35/1 (1996), 21-35.
- Barkley, Russell A. *Barkley Adult ADHD Rating Scale-IV (BAARS-IV)*. New York, NY, US: The Guilford Press, 2011.
- Baron, Reuben M. - Kenny, David A. "The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations". *Journal of Personality and Social Psychology* 51/6 (1986), 1173-1182.
- Barrett, Marna S. - Barber, Jacques P. "Interpersonal Profiles in Major Depressive Disorder". *Journal of Clinical Psychology* 63/3 (2007), 247-266.
- Biederman, Joseph vd. "Functional Impairments in Adults With Self-Reports of Diagnosed ADHD: A Controlled Study of 1001 Adults in the Community". *The Journal of Clinical Psychiatry* 67/04 (15 Nisan 2006), 524-540.
- Canu, W. H. - Carlson, C. L. "Differences in Heterosocial Behavior and Outcomes of ADHD-Symptomatic Subtypes in a College Sample". *Journal of Attention Disorders* 6/3 (Nisan 2003), 123-133.
- Clifton, Allan vd. "Self- and Peer Perspectives on Pathological Personality Traits and Interpersonal Problems". *Psychological Assessment* 17/2 (2005), 123-131.
- Combs, Martha A. vd. "Perceived Stress and ADHD Symptoms in Adults". *Journal of Attention Disorders* 19/5 (01 Mayıs 2015), 425-434.
- Eddy, Laura. "Does Emotion Regulation Moderate the Association between Impairment and Depression in Adolescents with Adhd?" *Theses and Dissertations*.
- Fuermaier, Anselm B. M. vd. "ADHD at the Workplace: ADHD Symptoms, Diagnostic Status, and Work-Related Functioning". *Journal of Neural Transmission* 128/7 (01 Temmuz 2021), 1021-1031.
- Godoy, Victor Polignano vd. "Executive Functions Contribute to the Differences Between ADHD and Sluggish Cognitive Tempo (SCT) in Adults". *Journal of Attention Disorders* 27/6 (01 Nisan 2023), 623-634.
- Gomez, Rapson vd. "ADHD symptoms, the current symptom scale, and exploratory structural equation modeling: A psychometric study". *Research in Developmental Disabilities* 111 (01 Nisan 2021), 103850.

- Goodman, David. "Adult ADHD and Comorbid Depressive Disorders: Diagnostic Challenges and Treatment Options". *CNS Spectrums* 14/7 Suppl 6 (Temmuz 2009), 5-7; discussion 13-14.
- Greene, ROSS W. vd. "Social Impairment in Girls With ADHD: Patterns, Gender Comparisons, and Correlates". *Journal of the American Academy of Child - Adolescent Psychiatry* 40/6 (01 Haziran 2001), 704-710.
- Hargitai, Luca D. vd. "Attention-Deficit Hyperactivity Disorder Traits Are a More Important Predictor of Internalising Problems than Autistic Traits". *Scientific Reports* 13/1 (16 Ocak 2023), 31.
- Harpin, V. A. "The Effect of ADHD on the Life of an Individual, Their Family, and Community from Preschool to Adult Life". *Archives of Disease in Childhood* 90/suppl 1 (01 Şubat 2005), i2-i7.
- Humphreys, Kathryn L. vd. "The association of ADHD and depression: Mediation by peer problems and parent-child difficulties in two complementary samples". *Journal of Abnormal Psychology* 122/3 (2013), 854-867.
- Huynh-Hohnbaum, Anh-Luu - Benowitz, S. "Effects of adult ADHD on intimate partnerships". *Journal of Family Social Work* 25 (09 Şubat 2023), 1-16.
- Israel, Pravin - Langeveld, Johannes Hendrik. "Psychometric properties of the Inventory of Interpersonal Problems (IIP-C) used with a clinical sample of adolescents: a preliminary study". *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology* 9/1, 87-95. Erişim 08 Haziran 2024.
- Jacob, Christian vd. "Internalizing and Externalizing Behavior in Adult ADHD". *ADHD Attention Deficit and Hyperactivity Disorders* 6/2 (01 Haziran 2014), 101-110.
- Jarrett, Matthew A. "Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) Symptoms, Anxiety Symptoms, and Executive Functioning in Emerging Adults". *Psychological Assessment* 28/2 (Şubat 2016), 245-250.
- Johansen, Ragnhild vd. "Personality Traits, Interpersonal Problems and Therapeutic Alliance in Early Schizophrenia Spectrum Disorders". *Comprehensive Psychiatry* 54/8 (Kasım 2013), 1169-1176.
- Kappi, Amani vd. "School Connectedness Mediates the Association of Social Function with Depressive Symptoms in Teenagers with Attention Deficit Hyperactivity Disorder". *Child and Adolescent Mental Health* 28/3 (2023), 363-369.
- Katzman, Martin A. vd. "Adult ADHD and Comorbid Disorders: Clinical Implications of a Dimensional Approach". *BMC Psychiatry* 17/1 (22 Ağustos 2017), 302.
- Kessler, Ronald C. vd. "The prevalence and correlates of adult ADHD in the United States: Results from the National Comorbidity Survey Replication". *The American journal of psychiatry* 163/4 (Nisan 2006), 716-723.
- Kim, Eun Young - Kim, Eun Joo. "The Effects of ADHD Tendency on Depression among College Students: Mediation Effect of Interpersonal Problem". *Journal of Digital Convergence* 19/10 (2021), 329-337.
- Knouse, Laura E. vd. "Depression in Adults with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD): The Mediating Role of Cognitive-Behavioral Factors". *Cognitive Therapy and Research* 37/6 (01 Aralık 2013), 1220-1232.
- Kuriyan, Aparajita B. vd. "Young Adult Educational and Vocational Outcomes of Children Diagnosed with ADHD". *Journal of Abnormal Child Psychology* 41/1 (Ocak 2013), 27-41.

- Leaberry, Kirsten D. vd. “Comorbid Internalizing and Externalizing Disorders Predict Lability of Negative Emotions Among Children With ADHD”. *Journal of Attention Disorders* 24/14 (Aralık 2020), 1989-2001.
- Lee, Sang-Min vd. “Nationwide Rate of Adult ADHD Diagnosis and Pharmacotherapy from 2015 to 2018”. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18/21 (Ocak 2021), 11322.
- Lovibond, P. F. - Lovibond, S. H. “The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories”. *Behaviour Research and Therapy* 33/3 (01 Mart 1995), 335-343.
- McEvoy, Peter M. vd. “Interpersonal Problems across Anxiety, Depression, and Eating Disorders: A Transdiagnostic Examination”. *British Journal of Clinical Psychology* 52/2 (2013), 129-147.
- McIntosh, Diane vd. “Adult ADHD and Comorbid Depression: A Consensus-Derived Diagnostic Algorithm for ADHD”. *Neuropsychiatric Disease and Treatment* 5 (2009), 137-150.
- McKechnie, Douglas G. J. vd. “Attention-Deficit Hyperactivity Disorder Diagnoses and Prescriptions in UK Primary Care, 2000–2018: Population-Based Cohort Study”. *BJPsych Open* 9/4 (Temmuz 2023), e121.
- Murphy, Kevin - Barkley, Russell A. “Attention deficit hyperactivity disorder adults: Comorbidities and adaptive impairments”. *Comprehensive Psychiatry* 37/6 (01 Kasım 1996), 393-401.
- Nyirahabimana, Marie Louise vd. “Emotions and Feelings as Predictors of Depression and Attention Deficit Hyperactivity Disorders among Children and Adolescents with Complete Blindness”. *Rwanda Journal of Medicine and Health Sciences* 5/3 (20 Aralık 2022), 340-349.
- Oddo, Lauren E. vd. “Investigating Resilience to Depression in Adults With ADHD”. *Journal of Attention Disorders* 22/5 (Mart 2018), 497-505.
- Oliveira, Clarissa Tochetto de - Dias, Ana Cristina Garcia. “Difficulties and coping strategies of college students with ADHD symptoms”. *Psicologia: Teoria e Prática* 19/2 (2017), 281-291.
- Onnink, A. Marten H. vd. “Brain alterations in adult ADHD: Effects of gender, treatment and comorbid depression”. *European Neuropsychopharmacology* 24/3 (01 Mart 2014), 397-409.
- Osman, Augustine vd. “The Depression Anxiety Stress Scales—21 (DASS-21): Further Examination of Dimensions, Scale Reliability, and Correlates”. *Journal of Clinical Psychology* 68/12 (2012), 1322-1338.
- Powell, Victoria vd. “ADHD in Adults with Recurrent Depression”. *Journal of Affective Disorders* 295 (01 Aralık 2021), 1153-1160.
- Powell, Victoria vd. “Investigating Friendship Difficulties in the Pathway from ADHD to Depressive Symptoms. Can Parent–Child Relationships Compensate?” *Research on Child and Adolescent Psychopathology* 49/8 (01 Ağustos 2021), 1031-1041.
- Powell, Victoria vd. “What Explains the Link between Childhood ADHD and Adolescent Depression? Investigating the Role of Peer Relationships and Academic Attainment”. *European Child - Adolescent Psychiatry* 29/11 (01 Kasım 2020), 1581-1591.
- Praag, H. M. van. *Festschrift in Honour of Corneille Radouco-Thomas (1916-2003)*. “Can stress cause depression?” *Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry* 28/5 (01 Ağustos 2004), 891-907.

- Ramos-Quiroga, Josep Antoni - Ochoa Sagüés, Miren. "Adult ADHD: An Area Lacking in Clinical Research?" *Clinical Investigation* 3/9 (Eylül 2013), 803-805.
- Riglin, Lucy vd. "ADHD and Depression: Investigating a Causal Explanation". *Psychological Medicine* 51/11 (Ağustos 2021), 1890-1897.
- Riglin, Lucy vd. "ADHD and depression: investigating a causal explanation". *Psychological Medicine* 51/11, 1890-1897. Erişim 20 Mayıs 2024.
- Roy, Arunima vd. "Peer Dislike and Victimization in Pathways from ADHD Symptoms to Depression". *European Child - Adolescent Psychiatry* 24/8 (Ağustos 2015), 887-895.
- Sevincok, Doga vd. "ADHD symptoms in relation to internalizing and externalizing symptoms in children: the mediating role of sluggish cognitive tempo". *Nordic Journal of Psychiatry* 74/4 (01 Mayıs 2020), 265-272.
- Sibley, Margaret H. vd. "Social Cognition and Interpersonal Impairment in Young Adolescents with ADHD". *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment* 32/2 (01 Haziran 2010), 193-202.
- Simoni, Zachary R. "Do social skills mediate the relationship between ADHD and depression?" *Sociological Spectrum* 36/2 (03 Mart 2016), 109-122.
- Sobanski, Esther. "Psychiatric Comorbidity in Adults with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD)". *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience* 256/1 (01 Eylül 2006), i26-i31.
- Sodano, Sandro M. vd. "Interpersonal Problems of Young Adults With and Without Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder". *Journal of Attention Disorders* 25/4 (01 Şubat 2021), 562-571. <https://doi.org/10.1177/1087054718821728>
- Sodano, Sandro M. - Tracey, Terence J. G. "A brief Inventory of Interpersonal Problems-Circumplex using nonparametric Item Response Theory: Introducing the IIP-C-IRT". *Journal of Personality Assessment* 93/1 (2011), 62-75.
- Sun, Haiya vd. *Interpersonal Relationship and the Risk of Major Depressive Disorder: Findings from a 1-Year Chinese Freshmen Follow-up Study*. Preprint. In Review, 01 Kasım 2022.
- Sun, Qi-wu vd. "A report on the application of Inventory of Interpersonal Problems (IIP-32) to 1498 college students". *Chinese Journal of Clinical Psychology* 18/4 (2010), 466-468.
- Viana, Andres G. - Stevens, Erin N. "Interpersonal Difficulties as an Underlying Mechanism in the Anxiety-Depression Association". *Behaviour Change* 30/4 (Aralık 2013), 273-282.
- Viana, Andres G. - Stevens, Erin N. "Interpersonal Difficulties as an Underlying Mechanism in the Anxiety-Depression Association". *Behaviour Change* 30/4 (Aralık 2013), 273-282.
- Weinryb, Robert M. vd. "Interpersonal Problems and personality characteristics: Psychometric studies of the Swedish version of the IIP". *Personality and Individual Differences* 20/1 (01 Ocak 1996), 13-23.
- Wozniak, Jan. "Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder and Problematic Romantic Relationships in Adulthood: A Review of the Literature". *Spectrum* 9 (25 Kasım 2022).
- Yuan, Ying - MacKinnon, David P. "Robust Mediation Analysis Based on Median Regression". *Psychological methods* 19/1 (Mart 2014), 1-20.